

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

7-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 5/7 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Izzatullayev Bobirjon Izzatullayevich

XALQARO MUNOSABATLARDA RAQAMLI DIPLOMATIYANI TADQIQ ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	10-14
---	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Mannopova Elzara Toraxanovna

HR TRANSFORMATION: COMPARATIVE ANALYSIS OF DEVELOPED AND DEVELOPING ECONOMIES CANADA AND UZBEKISTAN	15-21
--	-------

Загребельская Милена Владимировна

РАЗВИТИЕ ПРЕДИКТИВНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ МАТЕРИАЛЬНО- ТЕХНИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ НЕФТЕГАЗОВОГО КОМПЛЕКСА: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ, АДАПТИВНЫЕ И ЦИФРОВЫЕ ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОСТИ	22-31
--	-------

Dr. Abror Kucharov and Dr. Jyoti Meshram

SECTORAL ANALYSIS OF INDIAN INVESTMENT IN UZBEKISTAN	32-42
--	-------

Суюнова Зухра

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И АУДИТА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ В КОРПОРАТИВНОМ УПРАВЛЕНИИ	43-49
--	-------

Суюнова Фотима, Суюнова Саодат

ТУРИСТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ УЗБЕКИСТАНА: ТРЕНДЫ, ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	50-62
--	-------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xudoyqulov Yo'lchi Azamqulovich

HARBIY TADQIQOTCHI FAOLIYATIDA FANLARARO YONDASHUVLARDAN FOYDALANISH ZARURATI	63-69
--	-------

Majitov Maxmud

G'ARB FALSAFASIDA SHAXS HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR TADQIQI	70-76
---	-------

Latipov Sardor Shavkatovich

JAMIYATDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHNING IJTIMOIIY ASOSLARI VA AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI	77-81
--	-------

Ibraximova Dilorom Saloydinovna

HUQUQSHUNOS AXLOQIIY MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOIIY ZARURIYATI	82-87
--	-------

Xolmirzaev Nodirjon Nizomjonovich

JADID MAKTABLARINING O'QITISH TIZIMI VA PEDAGOGIK MEROSI	88-91
--	-------

Muslimov Sherzod Akbarovich

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBURNING "BOBURNOMA" ASARIDA INSON VA OILA MUAMMOSI	92-96
---	-------

<i>Jantayev Maksud Ibragimovich</i> AL-XORAZMIYNING ILMIY TADQIQOT HAQIDAGI QARASHLARINING DOLZARBLIGI VA AHAMIYATI	97-101
---	--------

<i>Qosnazarova Palzada</i> TURKISTONDA JADIDCHILIK HARAKATI VA TA'LIM-TARBIYA, ADABIYOT MASALALARINING IJTIMOY-FALSAFIY ASOSLARI	102-106
--	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Xasanova Sohibjamol Soatmurod qizi</i> TILNING KOGNITIV FUNKSIYASI VA AXLOQIY-BAHOLASH (YAXSHILIK/YOMONLIK) KATEGORIYALARINING KONSEPTUAL SHAKLLANISHI	107-110
---	---------

<i>Burxonova Go'yoxon G'ulomovna</i> TIBBIYOT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA LOTIN TILI VA TIBBIY TERMINOLOGIYANI SAMARALI O'QITISH USHLUBLARI	111-115
--	---------

<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> JADID ADIBI – TO'LAGAN XO'JAMYOROV (TAVALLO) BADIY PUBLITSISTIKASINING TIL VA USHLUBI TAHLILI	116-122
---	---------

<i>Yuldasheva Ruxshona Rustamjon qizi</i> INGLIZ TILIDAGI OTLI KOLLOKATSIYALARNING LISONIY MODELLARI VA ULARNING O'ZBEK TILIGA TARJIMA JARAYONIDAGI ADEKVATLIK MUAMMOLARI	123-126
--	---------

<i>Xolmurotova Gulnora</i> ERKIN A'ZAMNING "OTOYINING TUG'ILGAN YILI" QISSASIDA USTOZ OBRAZI BADIY TALQINI	127-132
--	---------

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Kadirova Moxigul Xamitovna</i> SURISHTIRUVNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	133-138
---	---------

<i>Xidoyatov Baxtiyar Batirovich</i> O'ZBEKISTON JINOYAT PROTSESSIDA SUDGA QADAR ISH YURITISHNING RIVOJLANISH TARIXI	139-147
--	---------

<i>Давронов Атобек Равшанович</i> УЧАСТИЕ СПЕЦИАЛИСТА В ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СЛЕДСТВЕННЫХ ДЕЙСТВИЯХ ПО УГОЛОВНЫМ ДЕЛАМ	148-155
---	---------

<i>Alishayev Sobir Tursunboyevich</i> JINOYAT ISHLARI BO'YICHA SUDLOVGA TEGISHLILIKNI ANIQ BELGILASHNING HUQUQIY VA AMALIY AHAMIYATI	156-161
--	---------

<i>Mamatmurodov Farrux</i> THE UNIQUENESS OF THE SUKUK FINANCIAL INSTRUMENT. THEORETICAL ANALYSIS OF THE UNIQUE SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN SUKUK AND BONDS	162-168
---	---------

<i>Худайбергенов Бахрам, Эгамбердиев Ферузбек</i> ПОДАЧА ЖАЛОБ И РАССМОТРЕНИЕ ИХ СЛЕДСТВЕННЫМ СУДЬЕЙ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА	169-180
---	---------

<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ЗАВЕЩАНИЯ КАК ОСНОВНОГО СПОСОБА РАСПОРЯЖЕНИЯ НАСЛЕДСТВЕННЫМИ ПРАВАМИ	181-186
<i>Normatov Ermatat</i> SHAHAR AHOLISINING ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISHDAGI HUQUQLARI VA MAJBURIYATLARI	187-196
<i>Abdurasulova Xadichaxon Ravshanbek qizi</i> MEHNAT QONUNCHILIGINI BUZISH BILAN BOG'LIQ JINOYAT QONUNI NORMALARINING RIVOJLANISH TARIXI	197-205
<i>Xazratov Mexriddin Faxriddin o'g'li</i> THE CONCEPT OF DIGITAL SERVICES AS AN OBJECT OF CIVIL LAW RELATIONS	206-210
<i>Mamataliyeva Shahnoza Xushmamat qizi</i> ISHNI SUDGA QADAR YURITISH BOSQICHIDA JINOYAT PROTSESSI ISHTIROKCHILARINING XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	211-218
<i>Abduazizov Doniyor Baxtiyor o'g'li</i> USTUN MUZOKARA KUCHI VA UNING SUISTE'MOLLIK SHAKLLARI: GERMANIYA, YAPONIYA VA JANUBIY KOREYA AMALIYOTINING QIYOSIY TAHLILI	219-228
<i>Uralov Sarbon Sardorovich</i> AXBOROT TEXNOLOGIYALARI ORQALI SODIR ETILAYOTGAN FIRIBGARLIK JINOYATLARI TAHLILI	229-236
<i>Abdurashidov Abdurauf Abdurashidovich</i> VOYAGA YETMAGANLAR TOMONIDAN SODIR ETILGAN BEZORILIK JINOYATLARINING XUSUSIYATLARI	237-243
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Rashidov Anvarjon Sharipovhich</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARI METODIKASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	244-248
<i>Maydonova Saboxat Sadulloyevna</i> O'QUVCHILARNING KITOBXONLIKKA BO'LGAN QIZIQISHINI OSHIRISHDA OILA VA MAKTAB O'RTASIDAGI HAMKORLIKNING INNOVATSION USULLARI	249-253
<i>Jo'rayeva Zarifa Oltinboy qizi</i> JISMONIY TARBIYA DARSLARINI TASHKIL ETISHDA DAM OLISH DAQIQALARI VA PAUZALARI	254-259
<i>Kulidjanova Yulduzxon Inomjon qizi</i> AKADEMIK LITSEYLARDA ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH ("INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI" FANI MISOLIDA)	260-267
<i>Нажметдинова Наргиза Сайфетдиновна</i> ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ГОТОВНОСТЬ К ЭПОХЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: АНАЛИЗ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧИТЕЛЕЙ ИНФОРМАТИКИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИХ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	268-277
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Ismog'ilova Madinabonu, Ro'ziqulova E'zoza</i> INTERYER DIZAYNIDA RANGLAR PSIXOLOGIYASI	278-282

Kutliyeva Feruzaxon Yusupovna

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARI KOMPETENTLIGINI

TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA TAHLILI 283-289

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI – PEDAGOGICAL SCIENCE

Received: 4 August 2025
Accepted: 10 August 2025
Published: 30 August 2025

Article / Original Paper

INNOVATIVE APPROACHES TO THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE METHODOLOGY OF TRAINING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Anvarjon Sharipovich Rashidov

Bukhara State Pedagogical Institute

Associate Professor, Department of Mathematics and Informatics

E-mail: anvar.rashidov@bk.ru

Abstract. This article is devoted to highlighting the importance and effectiveness of digital technologies in the process of improving the methodological training of future primary school teachers. The study analyzed the impact of interactive educational platforms, digital learning resources, and innovative methods on teaching qualifications. The results of the experimental study showed that the effective use of digital tools is an important factor in developing the professional skills of future teachers, carefully planning lessons, and forming a methodological approach appropriate to students' needs. In addition, the article provides practical recommendations for integrating digital technologies into the methodological training system.

Keywords: primary education, methodological training, digital technologies, pedagogical innovations, teacher training, interactive learning, modern teaching tools.

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARI METODIKASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI

Rashidov Anvarjon Sharipovich

Buxoro davlat pedagogika instituti

Matematika va informatika kafedrası dotsenti

Annotatsiya. Ushbu maqola bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini yuksaltirish jarayonida raqamli texnologiyalarning ahamiyati va samaradorligini yoritishga bag'ishlangan. Tadqiqot doirasida interaktiv ta'lim platformalari, raqamli o'quv resurslari hamda innovatsion metodlarning o'qituvchilik malakasiga ko'rsatadigan ta'siri tahlil etildi. Eksperimental tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli vositalardan samarali foydalanish bo'lajak pedagoglarda kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish, dars jarayonini puxta rejalashtirish va o'quvchilarga mos metodik yondashuvni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, maqolada raqamli texnologiyalarni metodik tayyorgarlik tizimiga integratsiya qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, metodik tayyorgarlik, raqamli texnologiyalar, pedagogik innovatsiyalar, o'qituvchi tayyorlash, interaktiv ta'lim, zamonaviy ta'lim vositalari.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI7Y2025N35>

Kirish. Hozirgi kunda ta'lim tizimini raqamlashtirish va uni ilg'or axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan boyitish O'zbekiston Respublikasida davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Prezident Shavkat Mirziyoyev ta'lim tizimiga bag'ishlangan yig'ilishda (2022-yil) ta'kidlaganidek: *"Yangi O'zbekiston taraqqiyotining asosi – bu zamonaviy bilim va raqamli texnologiyalarni mukammal egallagan, yuksak salohiyatli yosh*

avloddir.” Raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonining barcha bosqichlarida, ayniqsa, boshlang’ich ta’lim sifatini oshirishda alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki aynan shu bosqichda o’quvchining bilimga bo’lgan dastlabki munosabati shakllanadi, o’qituvchining metodik tayyorgarligi esa mazkur jarayonning asosiy hal qiluvchi omillaridan biridir.

“Ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish chora-tadbirlari to’g’risida”gi 2020-yil 6-oktyabrdagi PQ-4851-sonli qarori bu borada huquqiy asos bo’lib xizmat qilmoqda[1]. Shu bois, bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarini raqamli vositalar asosida tayyorlash, ularning metodik bilimlarini amaliy ko’nikmalar bilan uyg’unlashtirish dolzarb masalaga aylanmoqda.

Dars o’tish metodini to’g’ri tanlash ta’lim jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy axborot vositalari (kompyuter, proyektor va boshqa texnik jihozlar)dan foydalanish dars sifati va samaradorligini oshirishga yordam beradi, biroq bu vositalar mavjud bo’lishi har doim ham yuqori natijani kafolatlamaydi. Shu bilan birga, ularning yo’qligi dars samarali bo’lmasligini anglatmaydi. Agar boshlang’ich sinf o’qituvchisi dars o’tish metodikasini puxta tanlasa, minimal vositalar, hatto oddiy bo’yoq yoki bo’r yordamida ham samarali dars o’tishi mumkin. Demak, boshlang’ich sinf o’qituvchisi mavjud imkoniyat va vositalardan oqilona foydalanib, o’quv jarayonini yuqori saviyada tashkil eta oladigan malakaga ega bo’lishi zarur.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi. Mazkur mavzu doirasida olib borilgan ilmiy izlanishlar tahlili shuni ko’rsatadiki, raqamli texnologiyalarni o’qituvchi tayyorlash jarayoniga integratsiya qilish samaradorligi masalasida bir qator tadqiqotchilar o’z ilmiy fikr-mulohazalarini bildirgan. Jumladan, A. Qodirova (2021) o’z tadqiqotida boshlang’ich sinf o’qituvchilarining raqamli kompetensiyasini shakllantirishda Zoom, Google Classroom, Moodle kabi interaktiv platformalar muhim ahamiyatga ega ekanligini ta’kidlaydi [2]. X. Yo’ldosheva (2020) esa raqamli texnologiyalar yordamida metodik ko’nikmalarni rivojlantirish orqali dars jarayonining samaradorligini oshirish mumkinligini qayd etadi [3].

Xalqaro tajribaga murojaat qilinganda, E. Mishra va M. Koehler tomonidan ishlab chiqilgan TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) modeli alohida e’tiborga loyiqdir. Ushbu model raqamli texnologiyalarni pedagogik yondashuv va o’quv predmetining mazmuni bilan uyg’unlashtirish zarurligini ilmiy asoslaydi[4].

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot jarayonida qiyosiy taqqoslash, empirik kuzatuv, so’rovnoma hamda statistik tahlil metodlaridan foydalanilib, ilmiy asoslangan xulosalarga erishildi. Avvalo, bo’lajak boshlang’ich sinf o’qituvchilarining metodik tayyorgarligi jarayonida raqamli texnologiyalarni qo’llashga oid mavjud ilmiy-nazariy manbalar o’rganilib, ular qiyosiy tahlil qilindi.

Qiyosiy taqqoslash usuli orqali an’anaviy o’quv metodikasi bilan raqamli texnologiyalarga asoslangan o’quv metodikasi o’rtasidagi farqlar, afzalliklar va kamchiliklar aniqlab berildi. Shuningdek, universitetlarning pedagogika yo’nalishida tahsil olayotgan talabalar ishtirokida so’rovnomalar o’tkazildi. Ushbu so’rovnomalar yordamida talabalar raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg’ulotlarning ularning bilim, ko’nikma va metodik tayyorgarlik darajasiga ta’sirini baholadilar.

Empirik kuzatuv metodi orqali esa eksperimental guruhdagi dars jarayonlari muntazam ravishda kuzatilib, o’qitish samaradorligi tahlil qilindi. Olingan ma’lumotlar statistik tahlil asosida qayta ishlanib, metodik tayyorgarlik samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning o’rni aniqlashtirildi. Tahlil natijalari shuni ko’rsatdiki, raqamli

texnologiyalar bo'lajak o'qituvchilarning metodik bilimlarini mustahkamlash, darslarni samarali rejalashtirish va tashkil etishda muhim didaktik vosita sifatida xizmat qilmoqda.

Tahlil va natijalar. Bugungi kunda innovatsion axborot texnologiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilishga bo'lgan qiziqish tobora ortib bormoqda. Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarga o'rganayotgan bilimlarni mustaqil izlab topish, amaliy mashqlarni bajarish, tahlil qilish va xulosalar chiqarish imkoniyatini yaratadi. Bunday pedagogik jarayonda o'qituvchi texnologiyalarning ta'limiy va tarbiyaviy ahamiyatiga alohida e'tibor qaratgan holda, o'quvchilarni har tomonlama barkamol shaxs sifatida shakllantirishga intilishi lozim. Ushbu yondashuv, shubhasiz, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirish va zamonaviy talablarga mos o'quv jarayonini tashkil etishda samarali natija beradi.

Metodik tayyorgarlikni rivojlantirishda fanlararo integratsiya muhim o'rin tutadi. Shu sababli, bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida ularga nafaqat ilmiy bilimlarni berish, balki o'rganilgan bilimlarni amaliyotda qo'llash ko'nikma va malakalarini shakllantirishga ham alohida e'tibor qaratish zarur[5]. Bu jarayon boshlang'ich sinf o'qituvchilarida zarur kompetensiyalarni rivojlantirib, kelajakda bilimli va intellektual salohiyatli kadrlar yetishishiga zamin yaratadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan 2023-yilda e'lon qilingan metodik qo'llanmalarda bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida raqamli resurslardan samarali foydalanishga doir qator tavsiyalar berilgan. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligi – ta'lim strategiyasida boshlang'ich bosqichdagi ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan ustuvor yo'nalishlardan biridir. Bu jarayonda nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy-metodik ko'nikmalarni shakllantirish ham muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, individual yondashuv asosida o'quvchilar bilan ishlash, sinfda dars o'tkazish texnologiyasi va raqamli savodxonlikni rivojlantirish bugungi kunda o'qituvchilar uchun asosiy kompetensiyalardan biri bo'lib qolmoqda.

Raqamli texnologiyalarning metodik tayyorgarlikdagi o'rni keng ko'lamli. Xususan, ular yordamida bo'lajak o'qituvchilar interaktiv videodarslar va 3D-modullar orqali bilimlarini mustahkamlaydilar, virtual laboratoriyalar va simulyatsiya vositalarida darslarni rejalashtirish hamda tahlil qilishni o'rganadilar. Shuningdek, Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams kabi platformalarda dars tashkil etish bo'yicha amaliy tajriba hosil qiladilar.

Xorijiy tajribada, xususan E. Mishra va M. Koehler tomonidan ishlab chiqilgan **TPACK modeli** (Technological Pedagogical Content Knowledge) o'qituvchilarni raqamli texnologiyalar asosida tayyorlashda keng qo'llaniladi. Mazkur model samarali o'qituvchi uch turdagi kompetensiyani uyg'unlashtira olishi zarurligini asoslaydi:

- **Pedagogik bilim** – dars metodikasi va o'quv jarayonini boshqarish;
- **Texnologik bilim** – zamonaviy IT vositalaridan foydalanish;
- **Predmet mazmuni** – fanning nazariy va amaliy asoslari.

Bu modelni o'zbek ta'lim tizimiga moslashtirish bo'yicha 2021–2022-yillarda bir qator ilmiy loyihalar amalga oshirildi. Masalan, BMT Taraqqiyot Dasturi bilan hamkorlikda Buxoro va Samarqand viloyatlarida bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli kompetensiyalar bo'yicha treninglar tashkil etildi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligini oshirish uchun quyidagi yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratish lozim:

- ijtimoiy va raqamli kompetensiyalarni shakllantirish;
- o'quv resurslarini mustaqil izlab topish, loyihalash va moslashtirish ko'nikmalarini rivojlantirish;
- yaratuvchanlik (kreativlik)ni rag'batlantirish;
- muammolarni hal etish bo'yicha qaror qabul qilish qobiliyatini mustahkamlash.

Shuningdek, o'qituvchilik kasbiga tayyorlanayotgan talabalar sun'iy intellekt vositalaridan (ChatGPT, Eduaide.ai, Diffit, SlidesAI va boshqalar) foydalangan holda dars kontenti yaratish bo'yicha amaliy tajribaga ega bo'lib bormoqda. Shu bois, bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli metodik treninglar majburiy kurs sifatida o'quv dasturiga kiritilishi maqsadga muvofiqdir.

Xulosa va takliflar. Yuqorida keltirilgan ilmiy-nazariy va eksperimental tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirish jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylanmoqda. Raqamli vositalar nafaqat ta'lim samaradorligini oshiradi, balki pedagogik yondashuvni yangilash, o'quvchilar bilan interaktiv aloqani kuchaytirish va o'qituvchilik kasbining kreativ jihatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'tkazilgan eksperiment natijalari shuni tasdiqladiki:

- raqamli texnologiyalarni qo'llash talabalar metodik tayyorgarligida yuqori natijalarga erishish imkonini beradi;
- o'qituvchi kasbiga tayyorlanayotgan yoshlar uchun raqamli kompetensiyalar zamonaviy professional mezonga aylangan;
- raqamli vositalar yordamida metodik rejalashtirish, baholash va dars tahlili ko'nikmalari shakllanadi;
- ta'limda sun'iy intellekt, interaktiv platformalar va raqamli loyihalar bilan ishlash pedagogik jarayonni sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqadi.

Shu bois oliy ta'lim muassasalari o'quv rejalariga raqamli metodik tayyorgarlikka yo'naltirilgan amaliy kurslar, laboratoriyalar va malaka oshirish modullarini kiritish zarur. Davlat miqyosida esa boshlang'ich sinf o'qituvchilari tayyorlaydigan muassasalarda raqamli kompetensiyalarni shakllantirish bo'yicha yagona standartlar ishlab chiqilishi maqsadga muvofiqdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4851-son qarori (2020-yil 6-oktabr). "Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida."
2. Qodirova, A. M. (2021). "Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalarning o'rni". Ta'lim va innovatsiya, №2(17), 23–30.
3. Yo'ldosheva, X. T. (2020). "Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining raqamli savodxonligini shakllantirish muammolari". Oliy ta'limda metodik yangilanishlar, №4, 12–19.
4. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). "Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge". Teachers College Record, 108(6), 1017–1054.
5. Dehqonova, M. Sh. (2023). Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini metodik tayyorgarligini takomillashtirish texnologiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish xususiyatlari. Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences.

6. Axmedova, S. A. (2021). Pedagogik texnologiyalar va raqamli ta'lim vositalari. Toshkent: O'zbekiston pedagogikanashriyoti, 45–78.
7. Bobonazarov, I. R. (2020). Metodik tayyorgarlikda innovatsion yondashuvlar. Samarqand: "Ilm ziyo" nashriyoti, 90–114.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/7 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).